

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

- Aktive, kunnskapstørste elever fra 01.07. 1997?
- Skvåsj og snaksy er streit skrivemåte
- Dreper datamaskinene en god håndskrift?
- Hvilke vitser ler du av? Et prosjekt-arbeid om humor
- Gjør språket ditt mer variert, bruk synonymordbok
- Ikke start med begynnelsen bestandig
- Bli kjent med Mikkjel Fønhus og fortellingen om slagbjørnen Rugg

- Slik kan du arbeide med vanskelige ord
- Figurdikt - ordlek med bokstaver og bilder
- Norskkryst 1- 1996, nynorsk
- Norskkryst 1 - 1996, bokmål
- Tentamen i norsk, bokmål
- Syng og skriv, sang om personer
- Skriv relativdikt
- Litterær rebus, diktere på 1800- og 1900-tallet

NORSKNYTT OG NORSKKASSETTENE

gir variasjon og liv til norskundervisninga

KJEMPETILBUD PÅ LYDKASSETTER VÅREN 1996!!!!!!!!!!!!!!

Kassett	Tittel	Før:	Nå:
Norskfagkassett	1: «Syng og skriv» - m/oppgavehefte	100,-	50,-
Norskfagkassett	2: «Syng og skriv mer»	100,-	50,-
Norskfagkassett	3: «Synnøve Solbakken»	100,-	
Norskfagkassett	4: «Vi tipper norske ord»	100,-	50,-
Norskkassett	5: «Vi tipper grannespråk»	100,-	50,-
Norskkassett	6: «Grøss og gru»	100,-	50,-
Norskkassett	7: «Fortelling om slagbjørnen Rugg»	100,-	50,-
Norskkassett	8: «Vi tipper eventyr»	100,-	50,-
Norskkassett	9: «Syng og skriv på ny»	100,-	50,-
Norskkassett	10: «Alle har eit dikt inni seg»	100,-	50,-
Norskkassett	4, 5 og 8: «Vi tipper.....»	75,-	

(Oppgaver til stoffet som presenteres på kassettenes finnes i Norskfaget/Norsknytt)

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1989:	«Norskfaget 1/89, 2/89 og 3/89»	200,-	
Årgang 1990:	«Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90»	200,-	50,-
Årgang 1991:	«Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91»	200,-	
Årgang 1992:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-	50,-
Årgang 1993:	«Norsknytt 1/93, 2/93, 3/93 og 4/93»	300,-	
Årgang 1994:	«Norsknytt 1/94, 2/94, 3/94 og 4/94»	320,-	
Årgang 1995:	«Norsknytt 1/95, 2/95, 3/95 og 4/95»	335,-	

NB! Porto/forsendelsesomkostninger kommer i tillegg.

Send bestilling til: **NORSKNYTT**
PB 303
7601 LEVANGER

E-mail: norsknytt@login.eunet.no

NORSKnytt

Utgiver: NORSKNYTT ANS

Utgiver til AV-sentralens medlemmer

NORSKNYTT ANS og AV-SENTRALEN

TEKNISK-PEDAGOGISK FELLESTJENESTE, STEINKJER

Redaksjon: NORSKNYTT, Postboks 399, 7801 NAMSOS, fax 74 27 42 96

Abonnement: NORSKNYTT v/Bjarne Berre, Postboks 303, 7601 LEVANGER, tlf. 74 08 02 92

E-mail: norsknytt @ login.eunet.no

Redaktør: Jon Hildrum © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Abonnement (4 NR. PR. ÅR) KR. 345,- PR. ÅR.

NR 1 - 1996 (68)

FEBRUAR

22. ÅRGANG

Aktive, kunnskapstørste elever fra 01.07.1997?

Hele 92 prosent av kommunene uttalte seg om høringsutkastet 1995. I tillegg har en rekke organisasjoner lagt fram sine synspunkter på læreplanene. Aldri har interessen for å påvirke en skoleform vært større.

I samsvar med den generelle del av læreplanen (1993) utfordrer planene for de enkelte fagene de skapende evner hos elevene. Planene beskriver aktive, utforskende elever, ikke elever som bare reproducerer kunnskap. Den varierte bruken av verb i planen gleder en norsklærer. Det osrer aktivitet av verbfloraen i norskplanen: dikte, diskutere, fordype, legge fram, delta, lese, arbeide med, dyktiggjøre, videreutvikle, studere osv.

Ekspedisjonssjef Hanna Marit Jahr uttalte på et seminar 19. januar i år at det er lagt vekt på at læreplanene skal kunne leses og forstås av foreldre og elever. – Kanskje kan vi realisere den skapende og arbeidende eleven som normalplanen fra 1939 introduserte, sa Jahr som saknet det gode aktiviserende hjelpemidlet, sandkassen, i dagens klasserom.

Et karakteristisk trekk ved de nye læreplanene er den markerte trinninndelinga, planene lister opp mål for småskoletrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Så følger hovedmomenter for hvert årstrinn. Disse hovedmomentene presenteres i norskplanen under følgende tre titler: **Lytte og lære, Lese og skrive, Kunnskap om språk og kultur.** Under hver tittel står overskriften: I opplæringen skal elevene:

Sett i forhold til høringsutkastet 1995, er læreplanene strammet inn og gitt en mer oversiktlig utforming. Det tverrfaglige arbeidet som skal gjennomsyre undervisninga, blir synliggjort med krysshenvisninger. Det er lagt vekt på at disse henvisningene viser til beslektede emner på samme klassestrinn.

Diskusjonens bølger vil sikkert gå høyt om de nye læreplanene i tida som kommer. Hvilken ny skolevirkelighet vil de nye planene gi? Det er bare halvannet år til de nye læreplanene skal tas i bruk.

Velkommen til nye abonnenter

Norsknytt ønsker med glede en rekke nye lesere velkommen fra og med dette nummer. Bladet som går inn i sin 22. årgang, ønsker fortsatt å presentere jordnært norskstoff, gjerne med smil i, som kan krydre undervisninga. Vi håper bladet gir kveik og inspirasjon. Redaktøren mottar gjerne praktisk-metodisk stoff fra gamle og nye brukere av bladet.

Kryssordvinnere i Norsknytt 4 - 1995

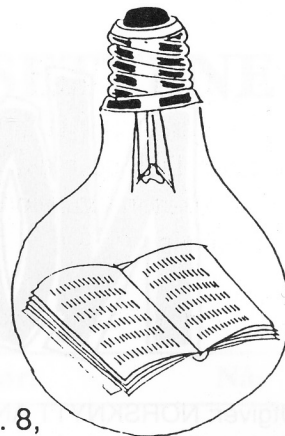
Nynorsk:

Lena-Kristin Nerdal, 9b, Selfors ungdomsskole, 8613 Selfors
Daniel Lycak, 9a, Lofsrud skole, Lofsrudhøgda 210, 1281 Oslo
Per Magne Vikdal, 9b, Flatabygdi skule, 5860 Vik i Sogn
Susanne Grønnestad, 6, Bokn skole, 4290 Bokn

Bokmål:

Anna Margrith Øie, 9a, Danielsens ungdomsskole, St. Jørgen gt. 8,
5018 Bergen

Hallgeir Lockertsen, 7b, Sørreisa sentralskole, 9310 Sørreisa
Annika Therese Nilsen, 9, Midtbygda sentralskole, 8820 Solfjellsjøen
Johanne Beisland, 8b, Valstrand skole, 4760 Birkeland

Takk for store mengder med kryssordløsninger. Aldri har bunken vært så stor som denne gangen. Når interessen er så stor, er det moro å være redaktør. Inspirerende er det også å få hilsener og kommentarer i kryssordbrevene. Litteraturoppgaven på bokmålkrysset avslørte at oppfinnsomheten hos elevene er stor når de skal skrive navnet Undset. Mange henger også bokstaven d i slutten på Hamsun-navnet. Det ville den gamle dikthøvdingen ha likt dårlig! Velkommen med nye kryssordløsninger i 1996.

Skvåsj og snaksy er streit skrivemåte

Mange norsklærere får vel små åndelige oppstøt når de ser gjennom lista fra Norsk språkråd, datert 18. januar 1996, med engelske ord som er norvagisert, dvs. gitt fornorsket skrivemåte. Skrivemåter som finisj, fansy, displei, gaid og seif virker uvante, men vi venner oss sikkert fort til de nye skriftbildene denne gangen også.

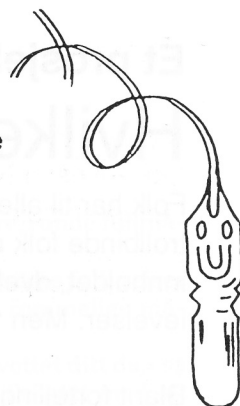
For det er ikke første gang vi fornorsker lånnord her til lands. Det fins knapt noe annet land i Europa som har arbeidet så flittig med å få en rettskriving som ligger så nær uttalen som mulig, som vi nordmenn. Dette bør skolefolk som strever med å lære elevene korrekt rettskriving, hilse med glede.

Rettskrivinga har endre seg enormt fra 1862 da norvagiseringa av lånnord begynte. I dag har vi vansker med å forstå ord fra den gangen nettopp pga. skrivemåten. Se på disse eksemplene: affaire, bureau, jaloux og crucifix. Den nye skrivemåten skal gjøre det enklere for folk å skrive og forstå orda. For langt fra alle nordmenn kan engelsk ennå. Det må understrekes at den skrivemåten som nå er foreslått, er sidestilt med den skrivemåten som står i dagens ordlister.

Språkrådets nye lister går nå til KUF. Dersom departementet ikke har innvendinger, kommer orda inn i ordlistene. Lærerne må ruste seg med ferske ordlister for å være oppdatert. Ellers kan elevene lett bli urettferdig "straffet" for ordfeil. Ei fullstendig liste over de normerte orda kommer snart i Norsk språkråds utmerkede meldingsblad "Språknytt".

Dreper datamaskinene en god håndskrift?

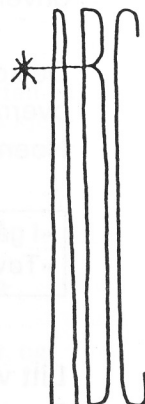
Datamaskina er et utmerket hjelpemiddel når det gjelder å bearbeide tekster. Den som skriver, kan stadig vurdere og forbedre språk og formelle ting i teksten sin. Mens dette skjer, er teksten hele tida like ryddig og oversiktlig.

Vi kjenner mange elever, først og fremst gutter, som har endret innstillinga si til skrijving i positiv lei etterat de tok i bruk EDB. Følgende utsagn går ofte igjen: "Etterat jeg begynte å skrive på data, er det blitt moro å skrive."

Får EDB-brukerne nok trening i skriftforming?

Så langt er alt vel og bra. Men så kommer spørsmålet: Hvordan går det med håndskrifta oppi denne moderne teknikken? Får de flittigste databrukerne nok øving i skriftforming til å utvikle ei tydelig og funksjonell håndskrift? Læreplaner gjennom alle tider har understreket viktigheten av at elevene tilegner seg en god håndskrift. "Elevene skal ha utviklet en godt lesbar, lettflytende håndskrift," sies det i høringsutkastet til L97.

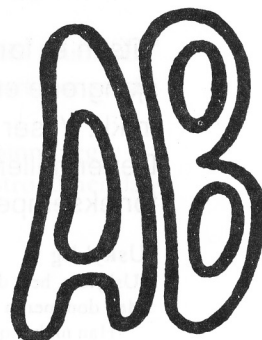
Mange flittige EDB-brukere har ofte en dårlig håndskrift, ikke sjelden er skrifta nærmest uleselig. Enda verre er det at disse elevene gjennomgående viser liten vilje til å forbedre skrifta si. "Jeg skal i framtida skrive bare på data, derfor vil jeg ikke kaste bort tida med å forbedre håndskrifta mi," er utsagn vi ofte hører. Samtidig ytrer elevene ofte krav om å få skrive alle sine heimeoppgaver på datamaskin. Selvsagt kan elevene både kladde og bearbeide alle sine lekser på data, men læreplanen krever at de også skal ha øving i skriftforming.

En fordeling mellom dataskrijving og håndskrift

Vi er kjent med at ved noen skoler tar lærerne imot særøppgaver og større heimeoppgaver skrevet på data. Men alle elevene må skrive sine prøver med håndskrift. Da er det et faktum at elendig kvalitet på håndskrifta bidrar til å trekke helhetsinntrykket ned. Dette gjelder særlig for tentamener og avgangsprøver. I noen tilfeller kan dårlig skriftkvalitet og uryddig oppstilling føre til at eleven går ned i karakter.

Vi finner det naturlig at elevene får levere noen arbeider skrevet på data. Det er positivt at elevene får øving i å bruke EDB. "Elevene skal bruke datautstyr til omskriving og redigering av tekst," heter det i høringsutkastet (1995). Ved en skole har norsklærerne fastsatt at særøppgaver og ett større skriftlig arbeid per måned kan skrives ut på data. Resten av oppgavene skal besvares med håndskrift. Dette er gjort for at elevene skal få noe øving i skriftforming også. Læreplanen krever det. Det kan være praktisk å sette opp en slik bestemmelse. Da slipper en de ørkesløse diskusjonene i løpet av skoleåret.

Det siste ord om forholdet mellom bruk av datamaskiner og skriftforming i skolen er sikkert ennå ikke sagt. Den diskusjonen vil bare tilta etter hvert som datamaskinene får større og større plass i skolen.

Et prosjektarbeid om humor

Hvilke vitser ler du av?

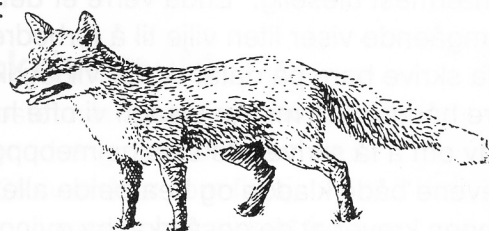
Folk har til alle tider likt å lytte til gode fortellinger. En god forteller kan trollbinde folk med fortellingene sine. Han varierer stemmen etter innholdet, dveler ved viktige detaljer og fletter inn varierte sanseopplevelser. Men først og fremst er han sterkt engasjert i det han forteller.

Blant fortellingene er vitsen populær. De moderne vitsene er vanligvis svært korte. Ofte mangler de både innledning og avslutning, bare noen få setninger av hoveddelen av fortellinga står igjen. For det skal gå fort å fortelle eller lese en vits i dag.

Akkurat som folkeeventyra har de fleste vitsene vandret fra land til land og blitt tilpasset de miljøene som de skal fortelles i. Ingen vet hvem som har laget vitsene. De har, som det sies om noen av folkeeventyra, kommet drivende over åsen på ei fjøl.

De korte, treffsikre replikkene er vanligvis hovedsaken i vitsen. Det overraskende poenget (vitsen) kommer som regel i den siste replikken. Noen vitser består bare av ei replikkveksling:

«I går skaut jeg en rev på hundre meter.»
«Tøv, så lange rever fins ikke.»

Litt vitseteori

En vits er vanligvis ei kort fortelling med en uventet slutt. Det er det overraskende sluttpoenget som gjør vitsene morsomme. Dette sluttpoenget kan ha forskjellige virkemidler:

- 1 *Så dumt, tøysete eller sprøtt at det blir komisk.*
- 2 *En kolossal overdrivelse.*
- 3 *Et godt ordspill (et ord kan ha forskjellige betydninger).*
- 4 *En misforståelse.*

Det fins selvsagt også andre humoristiske virkemidler.

Vitsen er først og fremst en muntlig sjanger. Som de andre folkediktungs-sjangrene er vitsen som skapt til å fortelles. Men ofte ser vi vitser på trykk. Vitser framstilles også i kort tegneserieform (som "striper"). Det er heller ikke uvanlig at vitsene skrives om til viser eller små vers, for eksempel limericker.

Uskyldig

"Uskyldig, herr dommer!" sa fangen.
Men dommeren han er en vrang en.
Han nikker og spør:
"De stjal jo litt før?"
"Nei, dette er første gangen!"

På rockekonsert

Ein rockeglad myhank frå Knausen
var dristig og gjorde den flausen
- å dra på konsert.
Det slutta prekært:
Han omkom under applausen.
Jon Hildrum

En limerick er et muntert mini-dikt på fem linjer, der rimmønsteret skal være a-a-b-b-a.

Vitsetoppen

A

Leif leser lekser og spør sin far: «Hvem var Columbus, far?»

Far: «Hva er det jeg hører? Kan du ikke bibelhistorien din da, gutt?»

B

En mand, som gik i vejkanten, blev påkørt af en cyklist og væltet i grøften.

«Der var du heldig», udbrød cyklisten.

«Såh, hvordan det?»

«Jo, for det er min fridag i dag; ellers plejer jeg at køre lastbil.»

C

«Hva ble den russiske keiser kalt?»

«Tsar.»

«Riktig, og keiserinnen?»

«Tsarina.»

«Ja, og barna deres?»

«Sardiner.»

D

«Kelner, hva er det som ligger på tallerkenen?»

«En ål.»

«Men den er jo i to deler.»

«Ja, den er røket.»

E

«Kan noen bli straffet for noe som en ikke har gjort, lærer?»

«Nei, det kan ikke skje.»

«Jeg har ikke gjort leksene mine i dag.»

F

En gutt kom inn i bussen og stilte seg ved døra.

«Det er plass i baksetet,» ropte sjåføren.

«Det er så langt å gå dit,» svarte gutten.

«Jeg skal kjøre litt fram jeg,» sa sjåføren.

G

«Om fem minutter skal skoene dine være blankpusset!» brølte offiseren.

«Tusen takk,» sa soldaten.

H

En kone hadde vondt i et øre. Hun gikk til den nye doktoren i bygda, som undersøkte øret hennes. Noe mer gjorde han ikke med øret. Etter konas mening tok doktoren seg meget godt betalt for undersøkelsen.

Da hun kom hjem, ville mannen vite om resultatet av legebesøket.

Da sa kona: «Det viste seg at nydoktoren var mer interessert i kroner enn i ører.»

I

To gutter satt og så på den store, runde fullmånen.

Per sa: «Jeg syns det er rart at ikke folk reiser og bosetter seg på den svære, rommelige måneflata.»

«Nei, nå må du bruke det lille vettet ditt da,» sa Lars. «Hvordan tror du det ville gått med alt folket når det ble halvmåne?»

J

Anton fortalte: «Jeg var med på byggingen av jernbanen tvers over Amerika. Bror min ryddet terrenget og la ned svillene. Selv monterte jeg skinnene på svillene. Helt fra starten av var vi nødt til å holde et hardt tempo. Like bak oss hadde vi hele tiden hurtigtoget i full fart.»

K

«Jeg må ha nye sko, mor!»

«Nei, du fikk jo nye sko ganske nylig.»

«Men sålene på disse skoene er i alle fall så tynne at når jeg trår på en femkrone, så kjenner jeg om det er mynt eller krone som vender opp.»

L

Vesle Knut kom til spilletimen hos fiolinlæreren.

Knut satte fra seg fiolinkassen på bordet, og læreren åpnet kassen.

«Hva i all verden!» ropte læreren forskrekket da han fikk se hva som lå i kassen.

«Her ligger sannelig en revolver! Hva skal dette bety?»

«Å stakkars pappa» sukket Knut. «Han skal rane banken, og nå står han der med fiolinen min.»

M

Et isbjørnpar var på sydentur, og på reisa si kom de til en ørken.

«Her må det ha vært meget glatt,» brummet hannbjørnen da han vandret bortover sanddynene.

«Hvorfor tror du det?» undret binna seg.

«Ser du ikke hvor mye de har strødd her da?» sa hannbjørnen.

N

Kunden vid korvkiosken:

«Vad kostar senepen?»

«Den är gratis.»

«Bra, får jag ett kilo.»

Vi undersøker, samtaler og skriver

1 Hva leste du?

1.1. Hvilke vitser passer disse overskriftene til?

Tynne såler

Hos legen

Måneskinnskveld

Lang buss

Restaurantbesøk

Hardt arbeid

1.2. Samtalen i vits A foregår hjemme hos Leif.

Hvor foregår samtalen i disse vitsene: D, F og G?

2 Oversett til bokmål

Oversett til bokmål de tre vitsene som ikke er skrevet på bokmål. Skriv ei lita ordliste som viser noen ord som du har forandret.

3 Hva mener du?

Hvilken vits på «Vitsetoppen» syns du er den beste?

Begrunn svaret ditt.

4 Fortell (pararbeid)

4.1. Arbeid sammen i par. Fortell noen av vitsene til hverandre uten å se i boka. Legg merke til hvordan dere forandrer språket når vitsene blir presentert muntlig. Skriv ned noen punkt om dette.

4.2. Hva kjennetegner en god forteller? Skriv punktvis svar. Diskuter svarene.

5 Emne å samtale om

Mange vitser kan virke diskriminerende. Finn eksempler på slike vitser. Snakk om hvorfor noen morer seg på andres bekostning, og hvilken virkning slike vitser har på dem som blir gjort til narr.

6 Vitseanalyse

De fleste vitsene har en uventet slutt. Det er det overraskende sluttpoenget som gjør vitsene morsomme.

Vi morer oss fordi det overraskende poenget f.eks. er:

a) dumt, tøysete eller sprøtt

b) en kolossal overdrivelse

c) et godt ordspill (et ord kan ha flere betydninger)

d) en misforståelse

Det fins også andre humoristiske virkemidler.

Les vitsene på temasiden, og finn eksempler på vitser som bygger på noen av de humoristiske virkemidlene som er nevnt ovenfor.

7 Klassens vitsetest

Den humoristiske smaken er svært ulik blant folk. Hvordan er smaken i din klasse?

Gi vitsene på temasiden poeng. Den vitsen som du syns er morsomst, gir du 11 poeng, den nest morsomste 10 poeng osv.

Summér resultatet av testen på tavla. Hvilken vits kom på topp? Hvilken ble nest best? Hvilken fikk dårligst plassering?

Dersom du har anledning til å teste andre årsgupper, kan det være interessant å sammenlikne deres humoristiske smak med smaken i din klasse. Skriv om resultatet f.eks. i klasse/skoleavisen.

8 Dramatisering

Vitser er enkle å dramatisere. Lag «mini-sketsjer» av vitsene på temasiden eller andre vitser. Framfør sketsjene for en annen klasse, på en elevkveld e.l.

Dersom elevene i klassen går på vitsejakt i aviser, ukeblad m.m., vil en fort finne fram til råstoff til *tema-sketsjer*. Eksempler på temaer kan være «Hos legen», «På skolen», «I butikken», «I retten» o.l.

Det bør velges en vitseredaksjon i klassen som vurderer og sorterer stoffet og deretter setter sammen vitsene til en lengre sketsj.

9 Skriftforming - framføring

Alle i klassen skriver sin favorittvits på et ark som så henges opp på klassens tavle. Pass på å få tydelig skrift. Denne gangen øver vi spesielt på å få mye «luft» inn i bokstavene.

Alle framfører sin vits før den henges opp. Klassekameratene kan gjerne engasjeres som skuespillere.

10 Vitsar - hulter til bulter (nynorsk)

I desse vitsane er setningane komne hulter til bulter. Skriv vitsane slik at det blir meining i dei. Alle skiljeteikna i vitsane manglar. Sett inn teikna når du skriv vitsane. (Det manglar 17 teikn i den første vitsen og 9 i den andre.)

Nei takk det finst ikkje småfuglar der eg bur
svara dama
Ein mann som heitte Oskar stod på torget og selgde julenek
Det gjer ingen ting sa Oskar for det finst heller ikkje korn på dette neket
Kjøp dette flotte neket ropa Oskar til ei dame som gjekk forbi

Prøv dei gode varene mine og De kjem hit igjen
For å levera varene tilbake
Ein morgon fann han denne tilskrifta på plakaten
Ein kjøpmann sette opp denne plakaten på butikkdøra

11 Lag hulter til bulter-oppgaver

Lag hulter-til-bulter-oppgaver til klassekameratene.

Litt vrien var den,
men jeg greide den.

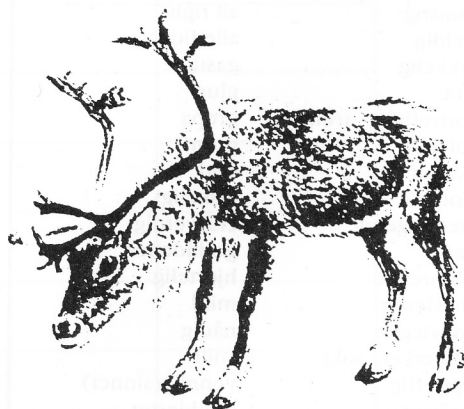
12 Limericker hulter til bulter

12.1 Sett linjene i denne limericken i rett rekkefølge. Husk at rimmønsteret for limericker er a-a-b-b-a. Det er bra om du lager tegninger som passer til limerickene. Lag overskrift til limericken.

Støtt ruslet de sammen
holdt hånd i hånd, hånd i hånd, hånd.
En blekksprutjomfru nedpå "bånn"
i elskovsglad gammen
hun elsket en blekksprutgutt sånn.
Jon Hildrum

12.2. Her er to limericker blandet sammen. En er på nynorsk, og en er på bok-mål. Rydd opp i rotet, og skriv limerickene slik de skal være. Lag overskrifter på limerickene.

Han skrubba og gnei så det skein.
med Hoff og med Haug like så.
så sparket hun Hagen
Det var elgjakta snart
Sivs samliv med Holm gikk i stå,
at no passa det best å bli rein.
Og nå her om dagen
derfor såg han det klart
Nå kalles hun kun 4H.
Ein elg vaska horn, buk og bein,
Jon Hildrum

12.3 Ordet **rein** er et sentralt ord i en av disse limerickene. Forklar hvorfor.

13 Skriv limericker

Heng dem opp på klassens limericktavle eller skriv dem inn i klassens diktbok.

Gjør språket ditt mer variert

– bruk synonymordbøker

Avløserord for god:

behagelig	skjær
bekvem	vektig
deilig	dyktig
velsmakende	evnerik
delikat	flink
lekker	habil
lystbetont	kyndig
frisk	anerkjent
sunn	ansett
ubedervet	fin
ufordervet	fornem
rett	djerv
riktig	verdifull
tilbørlig	akt(verdig)
grundig	hederlig
ordentlig	rettskaffen - sindig
skikkelig	moralisk
anseelig	respektabel
stor	pen
drabelig	sympatisk
drøy	tiltalende
durabelig	artig
kraftig	høflig
brukbar	edel
egnet	gentil
nyttig	nobel
skikket	fortjenstfull
fordelaktig	lojal
(formåls)tenlig	pålitelig
hensiktsmessig	grei
tilfredstillende	real
probat	solid
velprøvd	traust
virkningsfull	troverdig
gagnlig	ærlig
gunstig	all right
heldig	alle tiders
lykkelig	gasta
bra	glup
fortreffelig - trinnlig	grepa
fullgod	grom
patent	blid
flott	elskelig
fremragende	elskverdig
før	godlidende
glimrende	hjertelig
mesterlig	mild
overlegen	nådig
utmerket - søkt	snill
ypperlig	vennlig(sinnet)
briljant	godhjertet
eminent	hjertergod
prima	menneske(kjærlig)
super(b)	nestekjærlig
blomstrende	oppofrende
innbringende	uegennyttig
lønnsom	varmhjertet
florissant	altruistisk
profitabel	
ekte	
gedigen	
lødige	
ren	

(Cappelens synonymordbok 1981)

Av de skriftlige arbeidene som elevene leverer, går det tydelig fram at det aktive ordforrådet er nokså magert hos de fleste. Blar vi gjennom ei bok med frie skriftlige arbeider, ser vi fort at de samme ord og uttrykk går igjen til stadighet. En del elever har et blomstrende og variert språk når de uttrykker seg muntlig. Men straks de får et skriveredskap i handa, blir framstillingsmåten kjedelig og ensformig.

Synonymordboka minner deg om nye ord

Elevene må gjøres oppmerksom på at det fins hjelpemidler mot ordfattigdommen. Jeg sikter her først og fremst til synonymordbøkene. De minner oss om nye ord som vi kan bruke i mange sammenhenger. De hjelper oss med å aktivisere det passive ordforrådet vårt. Det passive ordlaget er overraskende stort hos mange.

Selvsagt fins det andre måter å berike ordregistret på enn bare å bla i synonymordbøker. Lesing av god litteratur gir oss alltid nye ord og begreper — hvis vi venner oss til å lese med tanke på å skaffe oss nye ord. Skrivende folk noterer ofte ord og formuleringer som de kommer over når de leser. Dette «språkråstofet» kan så brukes i nye skrivesituasjoner.

Dialektene krydrer og beriker språket

Elevene bør oppfordres til å bruke ord fra sitt muntlige hverdagspråk når de skal uttrykke seg skriftlig. Dialekten er en fin kilde å øse av her. Dialektene beriker og krydrer språket vårt og gjør det nyanserikt og levende. Ofte blir en overrasket når en i større ordbøker finner ord som en har trodd var særegne dialektord for et begrenset geografisk område. La elevene få vite at ordlista ikke er ei påbudsliste, men ei tilbudsliste.

Mer enn 100 avløserord for god

Synonymordlista inneholder mer enn 100 avløserord for god og nær 100 for å gå. I stedet for vill eller desperat foreslår ordlista ca. 70 synonyme ord, og som mer presise uttrykk for lyd har Cappelens synonymordbok mer enn 100 forslag. Så her finner den som er på ordjakt, dekkende ord for de aller fleste behov.

Noen synonymordbøker

- ★ Cappelens synonymordbok (1981)
304 sider, synonymer til 3000 sentrale norske ord.
ISBN 82-02-04883-4.
- ★ Norsk synonymordbok (1986) 273 sider
Kunnskapsforlagets blå ordbøker, 30.000 oppslagsord.
ISBN 82-573-0231-7.
- ★ Knappen-Thoresen: Ordliste for ungdom (1992)
191 sider.
Aschehoug ISBN 82-03-13698-2

Sett synonymene i de rette rubrikkene

Gruppér sint-, snill-, klok-, gjerrig- og ?-ord

Nedenfor finner du hulter til bulter fem ordgrupper som alle beskriver menneskelige egenskaper. Sett orda i alfabetisk rekkefølge i de rubrikkene der du mener de hører heime. Den femte ordgruppen har ikke fått noen overskrift. Finn et ord som du mener høver som overskrift på den femte ordgruppen.

gnien arbeidssky dyktig hensynsfull knuslet orientert

intelligent påholden makelig god sparsommelig

giddelaus forbitret blid dvask forstandig vennlig smålig

begjærlig skolert likegyldig velvillig opplyst

erfaren forbannet ilter knipen vred rasende

arg doven fredelig passiv olm følgelig slapp ergerlig

irritert gløgg hissig kjærlig grisk

dorsk treg lusen havesyk vis lur lun human

	SINT	SNILL	KLOK	GJERRIG	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

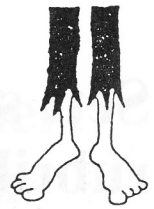
SKRIV EN TEKST

Bruk noen av orda i en eller flere av ordgruppene og skriv en tekst, for eksempel et dikt, en monolog, et kjærlighetsbrev, et hørespill e.l.

Lag ei overskrift på minst fem ord.

Skriv ei fortelling, men

ikke begynn med begynnelsen

Når du skriver fortellinger, gjenforteller du antakelig handlingen i den tidsrekkefølgen alt skjedde i. Du skriver i kronologisk (tidsriktig) rekkefølge.

For å gjøre ei fortelling mer spennende hender det at en forfatter, når han syns det passer, begynner med slutten av fortellinga. Eller han kan starte midt i fortellinga. Dette er et gammelt litterært virkemiddel som på latin kalles IN MEDIAS RES. Det betyr **midt i handlingen** eller beint på saka.

1)

Skriv ei fortelling med utgangspunkt i tegneserien på side 11.

Du skal ikke begynne med det første bildet i serien. Velg selv hvilket av de andre bildene du vil starte med. Skriv i 15 minutter.

2)

Les for hverandre, to og to.

a) **Finn ut hvilket bilde lesekameraten din begynte med.**

b) **Skriv opp nummerrekkefølgen på bildene i lesekameratens fortelling.**

c) **Du lager ei overskrift på lesekameratens fortelling.**

Lesekameraten lager ei overskrift på fortellinga di. Overskriftene skal være på mer enn fem ord.

3)

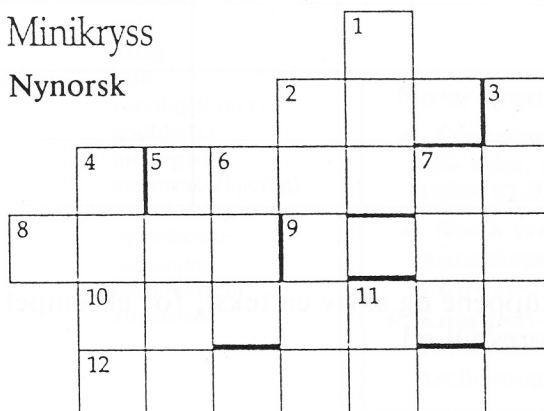
Diskuter til slutt: Hvilken virkning hadde det at ingen av fortellingene er skrevet i tidsriktig rekkefølge? Forklar.

Skriv en av disse oppgavene:

Skriv om ei reise, et måltid, en konsert, en fotballkamp eller lignende. Bruk det litterære virkemidlet in medias res. Lag selv overskrift.

Minikryss

Nynorsk

Vassrett:

- 2. Dyremat
- 5. Rå, hardhendt
- 8. Gøy, glede
- 9. Smart, utpekulert
- 10. Ikkje gode
- 12. Avgifter til stat og kommune

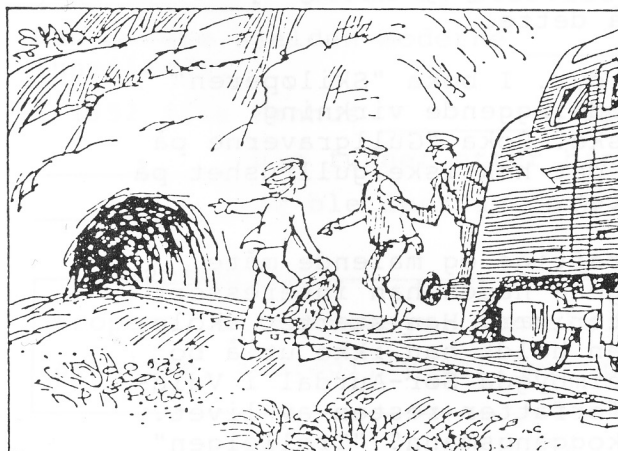
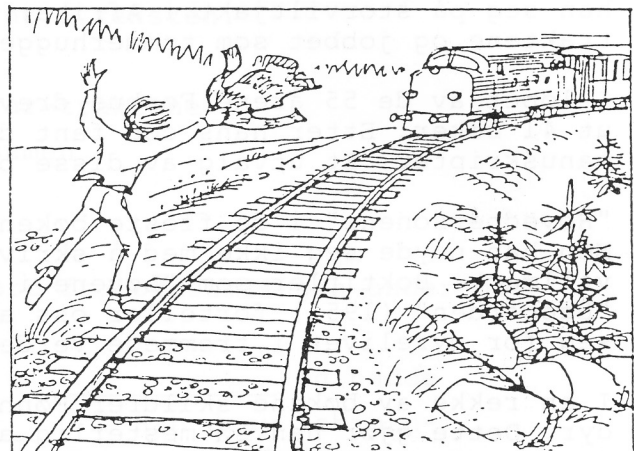
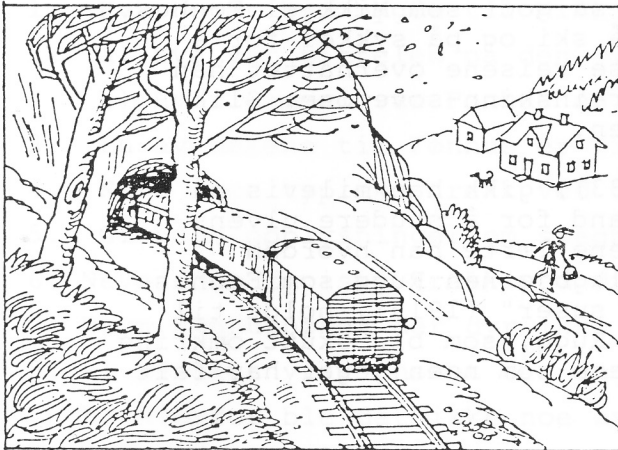
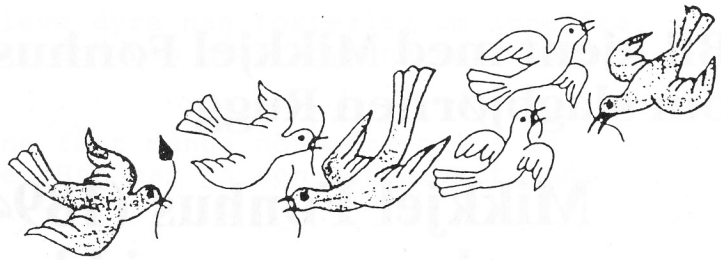
Loddrett:

- 1. Uorden, virvar
- 2. Søkklasta, proppa
- 3. I kyrkja
- 4. Eignedom
- 5. Støy, uro
- 6. Til å styre med
- 7. Sint, forbanna
- 11. Forsyn deg, set til livs!

Tegneserie

tilknyttet oppgave

Side 10

Bli kjent med Mikkjel Fønhus og fortellingen om slagbjørnen Rugg

Mikkjel Fønhus (1894—1973) – skogens og viddas dikter

Få kjente dyrelivet i skog og fjell så godt som Mikkjel Fønhus. Ofte fartet han omkring til fots, på ski og på sykkel for å samle stoff til bøkene sine. På disse reisene overnattet han gjerne under ei gran i skogen i en reinskinns-sovepose. Slik opplevde han nattstemninger i naturen.

Da han arbeidet med boka "Varg" (1933), gikk han milevis på ski på Rørosvidda og i Svensk-Lappland for å studere ulvens levemåte. I de milevide Vassfarskogene lærte han hvordan bjørnen og andre ville dyr levde. Slagbjørnen Rugg som Fønhus forteller om i boka "Der villmarken suser" (1919), holdt til i dette ville og ulendte terrenget. Rugg, som ble skutt omkring år 1900, var en av de største bjørnene som noen jeger har felt i Vassfarskogene.

Fønhus reiste også utenfor landets grenser. I 1930-åra prøvde han seg på storviltjakt i Afrika, han skjøt isbjørn i polarkraktene og jobbet som tømmerhugger i Canada.

I løpet av de 55 årene Fønhus drev med forfatterarbeid, ga han ut 41 bøker. Etter hans død fant de i tillegg ca 40 ukjente manuskripter. Et utvalg av disse ble utgitt i tolv bind i 1978.

"Hovedpersonene" i de fleste bøkene av Fønhus, er ville dyr. Men han nøyde seg ikke med å skrive om dyr i norsk skog og villmark. Boktitler som "Løvene i Kilimatui" (1931) og "Leoparden" (1956) forteller oss at han også interesserte seg for dyrelivet i fremmede verdensdeler.

I en rekke av bøkene skildrer Fønhus møtet mellom menneske og dyr. Dette gjør han så mesterlig at leseren opplever den dirrende spenningen i situasjonen. Kampen mellom jegeren og byttet i boka "Jerv" (1959) er et eksempel på dette.

Men Fønhus har ikke bare skrevet om dyr. I boka "Skiløperen" (1936) forsøker han å vise hvilken ødeleggende virkning konkurranseidretten har på et menneske. Boka "Gullgraverne på Finnmarksvidda" (1962) forteller om det hektiske gullrushet på Finnmarksvidda omkring århundreskiftet.

Men best er Fønhus når han på sin kraftige og malende måte skriver om dyr. Helt fra småguttedagene hadde han interessert seg for dyr, og han ønsket å bli veterinær. Han startet skolegang i Oslo, men etter studenteksamen holdt han ikke ut å bo i byen lenger og drog tilbake til heimbygda Sør-Aurdal i Valdres der han drev som gardbruker og forfatter resten av livet. I 1917 kom den første boka hans, "Skoggangsmann". "Trollelgen" som han skrev i 1921, ble senere filmet.

Mikkjel Fønhus fikk en stor leserkrets, både barn, ungdom og voksne satte pris på bøkene hans. I 1952 fikk Fønhus kunstnerlønn fra den norske stat.

Fønhus får leseren til å oppleve dyra han forteller om innenfra, og han lar oss se naturen slik som han mener dyrene kan oppleve den.

Fønhus har gjennom bøkene sine fått mange nordmenn til å se på dyr og natur på en ny måte. Han har på den måten vært med på å styrke naturfølelsen vår.

Svar i fulle setninger på disse oppgavene:

1. Hva heter heimbygda til Mikkjel Fønhus?
2. a) Hva var tittelen på den første boka som Fønhus gav ut?
b) Hvor gammel var Fønhus da denne boka kom?
3. En av bøkene til Fønhus er filmet. Hvilken bok er det?
4. Nevn noen typiske trekk ved dyrebøkene Fønhus skrev.
5. Gi noen opplysninger om slagbjørnen Rugg.
6. Nevn noen typiske trekk ved dyrebøkene Fønhus skrev.
7. Nevn Fønhusbøker der dyr ikke er "hovedpersoner".
8. a) Hvilket yrke ønsket den unge Fønhus å utdanne seg til?
b) Hvorfor ble det ikke noe av disse yrkesplanene?
9. Sett opp en kronologisk oversikt (i rett tidsrekkefølge) over de Fønhusbøkene som er nevnt i teksten.
10. Forklar disse ordene:
a) terreng
b) veterinær
c) polar-traktene
d) eksamen

2. Fremmedord

Skriv av denne teksten. Sett inn ord fra ordsamlingen under på de åpne linjene:

Mikkjel Fønhus var meget _____ i _____ og hadde planlagt å utdanne seg som _____. Han drev isbjørnjakt i _____ strøk og storviltjakt i _____.

Han brukte sjelden moderne _____ når han var på reiser innenlands.

I 1952 fikk Fønhus _____ fra Staten. Ca 40 ukjente _____ ble funnet etter hans død. Bøkene hans var meget _____ og ble lest av folk i forskjellige _____.

—ORDSAMLING—

tropene, dikter-gasje, manuskripter, generasjoner, interessert, arktiske, zoologi, veterinær, populære, kommunikasjonsmidler

Mikkjel Fønhus: Fortellingen om slagbjørnen Rugg

A: Lyttet du oppmerksomt?

Kryss av i denne tippekupongen:	a	b	c
1. Hvor holdt slagbjørnen Rugg til? a) Krokskogen b) Vassfarfjella c) Dovrefjell			
2. Hva levde Rugg av de første somrene i sitt liv? a) røtter, bær og gras b) fisk og maur c) poteter og høy som bøndene la ut			
3. Hvordan mistet mor hans livet? a) gikk utfor et stup b) ble stanget i hjel av en elg c) ble skutt			
4. Hvilket dyr var det første som Rugg tok livet av? a) en sau b) ei gaupe c) ei ku			
5. Hvilket dyr hadde Erik og Anton nylig skutt? a) en ulv b) en bjørn c) en elg			
6. Hvordan skulle de frakte dette dyret ned til bygda? a) med hest og slede b) med kløvhest c) med traktor			
7. I hvilken måned foregikk kampen mellom Erik Bråtan og Rugg? a) oktober b) april c) september			
8. Hvilket skytevåpen hadde Erik? a) en pistol b) ei kragrifle c) et haglgevær			
9. Hvor på kroppen ble Rugg skadd da Erik skjøt på ham? a) på ryggen b) ved øret c) i bogen			
10. Hvilket dyr satt i et tre og så på kampen mellom Erik og Rugg? a) et ekorn b) en mår c) ei ugle			
11. Hvorfor hadde Anton dårlig kondisjon? a) hadde hatt lunge- betennelse b) hadde skadd en fot c) var underernært			
12. Hvem var det egentlig som reddet Erik? a) Anton Sveiperud b) Ball c) Varg			

B: Emner å samtale om

Bør bjørnen fredes? En gruppe får i oppdrag å finne argumenter som taler *for* at bjørnen bør fredes. En annen gruppe får i oppgave å finne argumenter som taler *mot* fredning av bjørn.

Gruppene møtes til diskusjon om denne saken. Også de andre elevene i klassen får komme med innlegg.

C: Tankereferat

Lag et referat av de tankene som fór gjennom hodet til Erik Bråtan mens han danset rundt furustammen i kamp med slagbjørnen Rugg. Skriv referatet i jeg-form.

Fortellingen om slagbjørnen Rugg

A Kan du svare?

- 1 Hva heter det området i Norge hvor Rugg holdt til?
- 2 Hvilket dyr var det første som Rugg drepte og åt?
- 3 Rugg forandret seg etter dette drapet. Forklar.
- 4 Hvilket ærend hadde Erik Bråtan og Antoin Sveiperud ved Nevlingskøllen?
- 5 Hvordan oppdaget Erik Bråtan først at det var bjørn ved Nevlingskøllen?
- 6 Erik kunne også se på hunden sin at den hadde truffet bjørn. Hvordan så han det?
- 7 Erik kom helt innpå Rugg før bjørnen ble vår ham. Hvordan kunne det gå til?
- 8 Hvilket uhell fikk Erik med børsa si?
- 9 Ei furu berget livet til Erik. Forklar.
- 10 Hva tenkte Erik på da han var i livsfare?
- 11 Hvordan endte denne kampen for Rugg?

B Ord og uttrykk

Skriv ned noen ord, uttrykk eller hele setninger fra teksten som du synes er særlig fine. Si også hva du mener dikteren får uttrykt med dem.

C Tegn

Lag en tegning til en situasjon fra teksten.

D Skriv om det

- 1 Hva lærte du om bjørnen og andre dyr i villmarka av denne teksten? Skriv om det.
- 2 Hvilken hending gjorde sterkest inntrykk på deg i denne teksten? Skriv om det.

E Beskriv

Beskriv den situasjonen som du ser på tegningen.

Fortellingen om slagbjørnen Rugg (de tre første kapitlene) fins innlest på NORSKKASSETT 7 av Nils Johnson. En oversikt over norskkassettene står fremst i dette heftet.

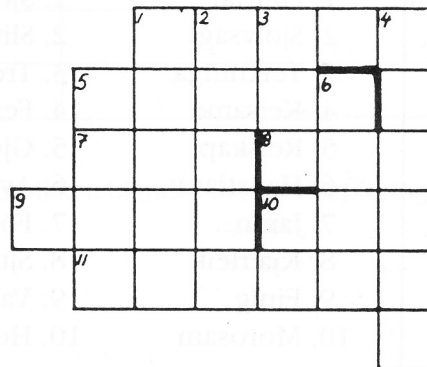
Minikryss

Vannrett:

1. Presanger
5. Slektning (morbror eller farbror)
7. Stengsel
8. Fugl som kan svømme
9. Svans, rumpe
10. Ledd i kroppen vår,
11. Stemmer på, kårer

Loddrett:

1. Mase
2. Skulder/guttenavn
3. Ferdselsåre
4. Sterkt sinne, opphisselse
5. Guttenavn, norsk kongenavn
6. Ta opp lån, sette seg i gjeld
10. Vektenhet (forkortet)

Slik kan du arbeide med vanskelige ord

- 1 Se nøye på ordet
- 2 Uttal ordet tydelig
- 3 Lukk øynene. Forsøk å se for deg hvordan ordet skrives
- 4 Skriv ordet ned på et papir
- 5 Hold over ordet du skrev, skriv det en gang til
- 6 Fortsett med å skrive ordet til du er sikker på skrivemåten
- 7 Arbeid med vanskelige ord i grupper på to. Den ene dikterer, den andre skriver.
Bytt roller.

Nedenfor er samlet en del ord som ofte skrives feil. Orda er satt opp i grupper på ti. Når du har en ledig stund, på skolen eller heime, kan du ta for deg en gruppe ord og arbeide med dem. Det første du kan gjøre er å skrive orda i alfabetisk rekkefølge. Du blir kjent med orda mens du skriver dem. Deretter kan du følge punktene som står øverst på denne sida.

Bokmål

A	B	C	D
1. Grammatikk	1. Insekt	1. Interessant	1. Litteratur
2. Appelsin	2. Politi	2. Bikkje	2. Assistent
3. Radio-programmet	3. Passasjer	3. Garasje	3. Bibliotek
4. Kjerring	4. Kommune	4. Fiendtlig	4. Overall
5. Operasjon	5. Sjanse	5. Takknemlig	5. Appetitt
6. Invitert	6. Temperatur	6. Betennelse	6. Abonnement
7. Kollisjon	7. Adresse	7. Gjemsel	7. Kylling
8. Intervjue	8. Stakitt	8. Sjokolade	8. Syklene
9. Gikt	9. Trafikant	9. Matematikk	9. Konsonant
10. Sjiraff	10. Annonse	10. Parallell	10. Satellitt

Nynorsk

E	F	G	H
1. Fleirtal	1. Sjeldan	1. Vatn	1. Skilje
2. Sjølv sagt	2. Slitsam	2. Bikkje	2. Elles
3. Teikninga	3. Trettiande	3. Leikeplass	3. Tjuande
4. Keisame	4. Feriemånad	4. Forteljing	4. Øydelegginga
5. Reiskap	5. Gjestebod	5. Namnet	5. Barneteikning
6. Haustlauv	6. Avgjerd	6. Hugse	6. Vermeldinga
7. Jamn	7. Forfattar	7. Raud	7. Kyrkja
8. Kjærleik	8. Sjukmelding	8. Morgon	8. Meisterskap
9. Einig	9. Valfag	9. Opning	9. Skodespel
10. Morosam	10. Hovudstaden	10. Sjølv	10. Laurdagsreingjering

Øvingsark med synonymer og antonymer

Bokmål

Finn synonymer og antonymer til startordene i den første rubrikken. Arbeid gjerne i grupper! Bruk ordliste med synonymer dersom du står fast.

Startord	Synonym	Antonym
1. alltid		
2. gammeldags		
3. senior		
4. overvinne		
5. godta		
6. passiv		
7. krig		
8. fengsle		
9. fjern		
10. mottakelse		
11. aften		
12. morsomt		
13. syk		
14. kostbar		
15. tillegg		
16. skitten		
17. våken		
18. kjapp		
19. klok		
20. fornøyd		
21. venn		
22. trivelig		
23. treffes		
24. varm		

Dersom læreren ønsker å bruke startordene som diktat, kan startord-rubrikken blendes over før kopiering.

Finn ordfeil på plakater og i avis-overskrifter

I alle tekstene nedenfor er det ordfeil. Finn feilene. (Det er aldri mer enn en feil i hvert ord.) Skriv deretter tekstene på et eget ark med tydelig og fin skrift. Sett strek under de ordene du har rettet.

Tabellen til høyre viser antall feil i hver tekst.

Til sammen er det 49 ordfeil på denne siden.

1. velg selv blandt 100 forskjellige sorter.
2. Velkomen til søndags middag.
3. Fotballkampen er avlysst.
4. Konkurransen for sykklister foregår på idretsplassen i dag.
5. Undervisning i marskinskriving på ungdomskolen.
6. Vissittkort og andre tryksaker på tilbud.
7. Temperaturen i basenget er alltid over 20 plusgrader.
8. Benytt denne enestående sjanssen.
9. Unn deg en feritur til Østerike.
10. Skriv fulstendig adresse på konvolutten.
11. Venligst betal abonnementet straks.
12. Demostrasjonstoget starter fra samfundshuset.
13. Biligsalget begynner i morgen.
14. Apelsiner, bannaner, perer og epler til 7 kr pr. kg.
15. Ødelakte nøkkler må ærstattes.
16. Midag med dessært og kafe for kr. 39.50
17. Kjøerte uten jyldig sertifikat.
18. Uavgjortd mellom VIF og RBK.
19. Selsagt gir vi rabatter ved kontant betaling.
20. Biletter til baletten selges i kjosken.

Nr.	Feil
1	2
2	2
3	2
4	3
5	2
6	3
7	4
8	2
9	2
10	3
11	2
12	2
13	2
14	3
15	3
16	3
17	2
18	2
19	2
20	3
	49

A. Yrke – arbeidsplassar

1. I ramma til venstre finn du ei samling namn på ulike yrke. I ramma til høgre står ein del arbeidsplassar. Set yrka saman med rett arbeidsplass. Det skal vere to yrke til kvar arbeidsplass.

Døme: Skole – lærar, rektor.

2. Lag ei liknande oppgåve sjølv. La ein klassekamerat løyse oppgåva di.

prost	farmasøyt	skole
lærar	skodespelar	bakeri
journalist	styrmann	kyrkje
fenrik	rektor	teater
hjelpepleiar	redaktør	apotek
bakar	oberst	skip
sufflør	kirurg	avis
provisor	kapellan	sjukehus
matros	konditor	forsvaret

B. Idrettsord

Kva for fire ulike idrettsgreiner tenkjer du på når du ser desse orda?

- bøylehest, svingstong, skranke
- corner, gult kort, offside
- spore, stigbøylar, sal
- utriggar, åre, cox

Lag sjølv liknande oppgåver som klassekameratane kan prøve seg på.

C. Ord som høyrer saman

Set orda nedanfor i grupper etter tydinga. Det skal vere fem grupper, med seks ord i kvar gruppe. Finn óg ei høveleg overskrift til kvar av gruppene.

mjølk - kateter - linjal - golv - skog - foss - ost -
dør - fjell - rev - elg - vegg - fløyte - blyant -
trapp - vindauge - tak - penal - dal - elv - hare -
egg - fisk - gaupe - bekk - tavle - hjort - kjøtt -
viskelêr - rådyr.

D. Nasjonsord

Skriv teksten, og fyll ut dei opne linjene. (Legg merke til at det berre er nasjonsnamnet som blir skrive med stor bokstav.)

- Ein nordmann er frå Noreg og er norsk statsborgar.
- «.....» « « Sverige « «
- « italienar . « « « « «
- « « « « « polsk «
- « « « Spania « « «
- « « « India « « «

E Kodegåter

Du finn løysingane på gåtene ved å byte ut kvar bokstav i «kodane» med den bokstaven som kjem *føre* i alfabetet.

1. Kvar kjem fredag føre torsdag?

Løysing: J P S E M J T U B

2. Kva for bokstavar ser du aldri i slutten av ord?

Løysing: T U P S C P L T U B W B O F

F Kodegåter

Du finn løysingane på gåtene ved å byte ut kvar bokstav i «kodane» med den bokstaven som følgjer etter i alfabetet.

1. Ordet tyder eit teikn eller signal. Les vi det bakvendt, kan det både dele og drepe. Kva for ord er det? Løysing: U H M J

2. X veks på første delen av ordet og er siste delen av det. Kva er X.

Løysing: I N Q C A Z Q

Figurdikt – ordlek med bokstaver og bilder

Et dikt taler først og fremst til oss gjennom det vanlige trykte ord. Men vi kan gjøre meningsinnholdet i ordene tydeligere og dessuten glede oss ved å få arbeide med ordene på en ny måte ved:

- 1) å skrive eller tegne bokstavene i et ord på en spesiell måte. Vi lager *bildebokstaver*. Vi kan også lage tegninger omkring bokstavene.
- 2) å stille opp bokstavene i et ord på en bestemt måte. Vi lager *bildeord*.

Eksempler på ord formet med bildebokstaver:

Eksempler på bildeord:

Oppgaver

1. a) Form disse ordene med bildebokstaver:
lys røtter mugg
mose bark pil
dryppe brann smelte
b) Finn selv noen ord som du former med bildebokstaver.
2. a) Form bildeord av disse ordene:
jordskjelv flaggstang meitemark
steinras stup speil
slurvet skrekk
b) Finn selv noen ord som du former som bildeord.
3. Gå på jakt etter bildebokstaver og bildeord i aviser og blad. I reklame blir slike virkemidler brukt. Lag en utklippsside med bildebokstaver og bildeord i diktboka di.

Bildebokstaver og bildeord i dikt

Når ord med bildebokstaver og bildeord brukes med oppfinnsomhet og med måte, kan de skape avvekslende og morsomme innslag i dikt. En klasse fikk denne oppgaven:

Skriv et dikt som begynner slik: – Hvis jeg var ...

Bruk bildebokstaver og/eller bildeord i diktet.

Her er noen av resultatene:

Hvis jeg var en SOL
kunne jeg komme
og forsvinne og gjøre
menneskene glade.

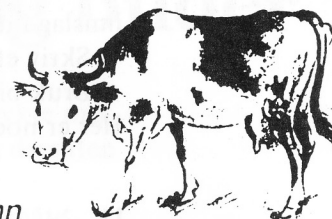
Hvis jeg var en
TRAPP
ville jeg ha vært det
før skoens tid.

1 Hvis jeg var en bølge på havet
ville jeg være våt;

2 Hvis jeg var en ROBOT på
BØLGENE BLÅ, ville jeg FLY
AVSTED

3. Hvis jeg var en STRÅLE
ville jeg LYSSE på
SKYGGENE i
~~MØRKET~~

4. Hvis jeg var en BRANN
ville de slukke meg med SMELTE
vann

Vassrett:

- 1 Vond lukt
- 6 Lokkematen (i fiske)
- 11 Talord
- 12 Stans, kvile
- 13 Motsett av *søt* (omvendt)
- 14 Tjukt, stivt papir
- 15 Presens (notid) av å *telje*
- 16 Driftige, tiltaksame
- 19 Motsett av *ikkje noko*
- 20 Husdyr (omvendt)
- 22 Tidspunkt
- 24 Dempe, stagge
- 25 Mjølkesentralen
- 27 Presens av å *ete*
- 29 Blankt, lyst, skyfritt
- 30 Motsett av *fattige*
- 31 Motsett av *varmt*
- 33 Hisse opp, krangle
- 35 Bok som inneheld ei lang forteljing
- 38 Forkorting av *elektrisitet*
- 39 Motsett av *kvelden*
- 45Fleksnes
- 46 Song
- 48 Motsett av *spøk*
- 50 Føda, næringa
- 51 Husdyret
- 53 Motsett av *falsk* (omvendt)
- 56 Vegtråkk i skogen (omvendt)
- 57 Sjukekost
- 58 Gi råd
- 59 Ho finst i munnen

Loddrett:

- 1 Elektrisitet
- 2 Motsett av *tynn*
- 3 Himmelretning
- 4 Vakker (omvendt)
- 5 Substantiv til å *krevje*
- 6 Matlyst
- 7 Svelg, sluk, opning
- 8 Bergtopp
- 9 Hovdyr
- 10 Det finst på campingplassen
- 17 Førebileta (fremmendord)
- 18 Bokhulle (omvendt)
- 19 Morosam
- 21 Verktøyet (finst på sløyden)
- 23 Merke etter sår
- 26 Gjenlyd
- 27 Motbydelege
- 28 Bråk, leven
- 32 Motsett av *god* (omvendt)
- 33 Ein som går på skole
- 34 Varmen, brannen
- 36 Motsett av *kald* (omvendt)
- 40 Omtrent, cirka (to ord)
- 41 Berghole
- 42 Komiteen, utvalet
- 43 19
- 44 Lagar brød og kaker
- 47 Trussamfunnet
- 49 Leivning, det som blir att
- 52 Måler vi med klokka
- 53 Framfor hankjønnsord
- 54 Som 27 vassrett

**20 vassrett
(omvendt)**

Bruk dei store trykkbokstavane (VERSALANE) når du løyser kryssord:

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø Å

Ordbøker gir god hjelp når du skal løyse kryssord.

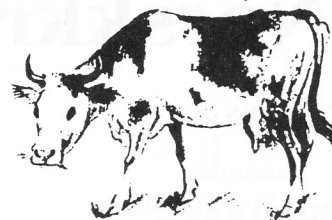
Norskkryst 1 – 1996

Nynorsk

Hovudemne: *Synonym, framandord m.m.*

Løysinga sender du til NORSK-NYTT v/Jon Hildrum,
Høknes ungdomsskole, 7801 NAMSOS
innan 20. april 1996.

Du deltek da i loddtrekkinga om ungdomsbøker.

20 vassrett
(omvendt)

1 Skriv namnet på
denne
forfattaren.

.....
.....
.....

2 Skriv namnet på
nokre av
songane han har
skrivi.

.....
.....
.....
.....

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11					12				
13			14				15		
16			17			18	19		
20		21	22	23			24		
25	26							27	
28	29					30			
	31			32		33			34
35		36				37		38	
39	40		41		42		43		
44	45					46		47	
48				49	50				
51		52				53			54
55	56				57				
58				59					

Namn: klasse: skole

Adresse:

Norskkryss 1 – 1996

Bokmål

**2 vannrett
i kryss A**

Kryss A

Vannrett:

1. By i Trøndelag
7. Trykksak med mange sider
9. Lang fortelling
10. Norsk forfatter (1890—1960), skrev bl.a. „Veien til verdens ende”
11. Fantastisk fortelling-
14. Bunt
16. Første gangs opptreden (fremmedord)
17. Stasjon på Bergensbanen (postnr. 3550)
18. Aksjelag (fork.)
19. Alfabetnaboer
20. Antonym til slokke
22. Tidsmålere
24. Slem (omvendt)
25. Antonym til praksis
27. Guttenavn
29. Hovedpersonen (guttenavn) i „En glad gutt” av Bjørnstjerne Bjørnson
32. Kammertonen
33. Alfabetnaboer
36. Ordne senger
37. Politisk parti (fork.)
38. Jentenavn
39. Månefase
40. Rundkast (turnuttrykk)
41. . . . e, tidsenhet
42. Lyd som nesten ikke høres

Loddrett:

1. Kort fortelling
2. Ungt dyr
3. Hånd- eller maskinskrevet tekst til en bok (fremmedord)
4. Kjemisk tegn for tinn
5. Par
6. Antonym til gleder
7. „Rosa” og „ . . . ”, (romaner av Knut Hamsun)
8. . . . Bull, norsk fiolinist (1810—1880)
9. Sjef for en avis
10. Lite hus
12. Vassdrag i Spania
13. To like konsonanter
15. . . . Aukrust, norsk forfatter, har bl.a. skrevet „Bror min”
21. Nekting
23. Dansk salmedikter: Thomas . . . (1634—1703), er kalt påskens dikter
26. Nesten rund figur
28. Synonym til grådig, begjærlig
30. Tidsenhet (engelsk)
31. Norsk forfatter (1876—1939), har bl.a. skrevet om Juvikfolket
32. Noas . . .
34. Synonym til vende
35. Prøve (fremmedord)

Kryss B

Emne: Fremmedord

Vannrett:

2. Førsteklasses (fremmedord)
6. Undersøk!
8. Skillelinje (mellom naboland)
10. Fotoapparat (fremmedord)
11. Glaner, glør
15. Hodeplagg
16. Adam og - - -
17. Himmel-legeme
18. Antonym til vinner
20. Tiltar, vokser
22. Guttenavn
23. Vertshus, liten kafé
24. Lite stykke
25. Brutto — tara = - - - - -
27. Spisst redskap
28. Spiser

Loddrett:

1. Verktøy som snekkeren bruker
2. Utmerkelse, belønning i konkurranser
3. Røver, overfaller
4. Tall (omvendt)
5. Del av teaterstykke
6. Lykkønsket
7. Titte
9. Alfabetnaboer
11. Antonym til tenne
12. Gjenoppføring, f.eks. av et TV-program (fremmedord)
13. Sagn, fantastisk fortelling
14. Merkelige, underlige
20. Stor fugl
21. Lage uorden
22. Alfabetnaboer
26. Par (omvendt)

Norskkryss 1 – 1996

Bokmål

Når du har løst oppgavene, sender du arket til:
«Norsknytt» v/Jon Hildrum, Høknes ungdomsskole,
7800 NAMSOS innen 20. april 1996.
Du deltar da i trekningen av ungdomsbøker.

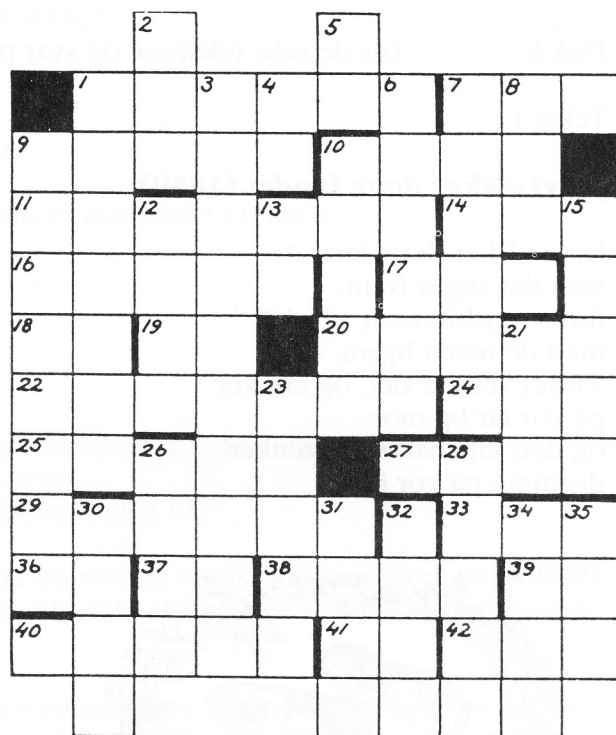
Også oppgavene nedenfor må være
rett utfyllt om du skal være med i
trekningen om bokpremier.

I denne historien mangler alle
tegn. Sett inn tegnene, og skriv
stor bokstav der det skal være.

*Anders spurte læreren sin
kan noen bli straffet for noe
som en ikke har gjort læreren
svarte at det ikke kunne skje
det var fint så anders og
smilte glad jeg har nemlig
ikke gjort leksene mine til i
dag*

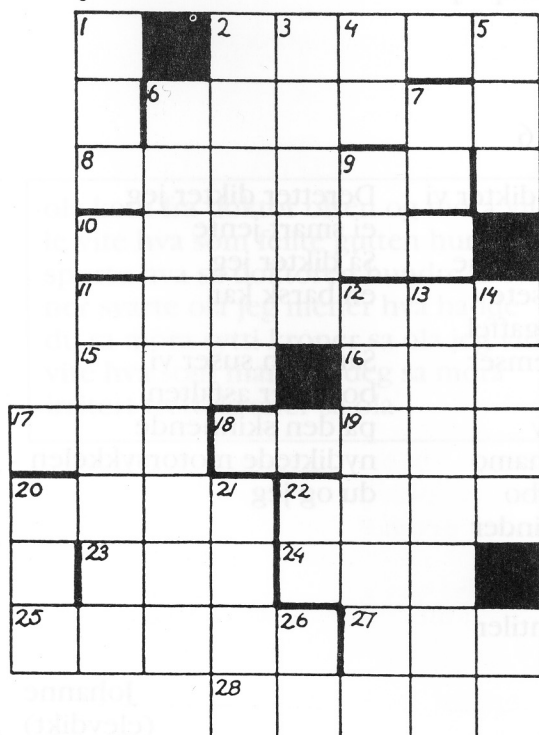
Skriv hele teksten på baksiden av
dette kryssordarket.

Kryss A

**2 vannrett
i kryss A**

Kryss B

Når du har løst kryss A, skriver du ned
bokstavene i følgende ruter:

2 – 4 – 8 – 12 – 21 – 29 – 30 – 35 – 37 – 38 – 41.

Disse elleve bokstavene kan du sette sammen
til tittelen på en ungdomsbok av 31 loddrett.
Finn tittelen på boka!

Løsning: _____

Navn: _____

Klasse: _____

Skole: _____

Adresse: _____

Hva mener du om vanskelighetsgraden på
oppgavene? (kryss av)

☐ lette ☐ middels ☐ vanskelige

Tentamen i norsk hovedmål

BOKMÅL

TIL ELEVEN: Oppgavesettet består av to deler, del A og del B.
Svar på spørsmåla i del A. Skriv tydelig nummer på svara dine.
Du skal skrive en av oppgavene i del B.
Skriv nummer og overskrift på oppgaven din.

Del A Les de seks tekstene og svar på spørsmåla på den følgende siden.

Tekst 1

Ja, vi elsker dette landet (1859)

Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem,
furet, vejrbit over vandet,
med de tusen hjem, -
ælsker, ælsker det, og tænker
på vor far og mor
og den saganat, som sænker
drømme på vor jord.

Tekst 2

Digterens Gravskrift over sig selv

Han aad og drak, var aldrig glad;
hans Støvlehæle gik han skieve.
Han ingen Ting bestille gad.
tilsidst han gad ei heller leve.

Tekst 3

Aasen, Ivar (1813-96), språkforsker og dikter. Undersøkte norske dialekter på sine mange reiser. Regnes for skaperen av det nynorske skriftspråket. *Det norske Folkesprogs Grammatik*, 1848, *Ordbog over det norske Folkesprog*, 1850, *Prøver af Landsmaalet i Norge*, 1853. Samlet folkediktning og utgav eventyr, sagn, viser og ordtak. Også kjent som lyriker. Diktsamlinga *Symra*.

Tekst 4

Nordmannen (4. vers)

Fram på vinteren stundom han tenkte:
Gjev eg var i eit varmare land!
Men når vårsol i bakkane blenkte,
fekk han hug til si heimlege strand.

Tekst 5

Nesevise

Neser er store.
Neser er små.
Din er en krane
med dråpe på.

JH

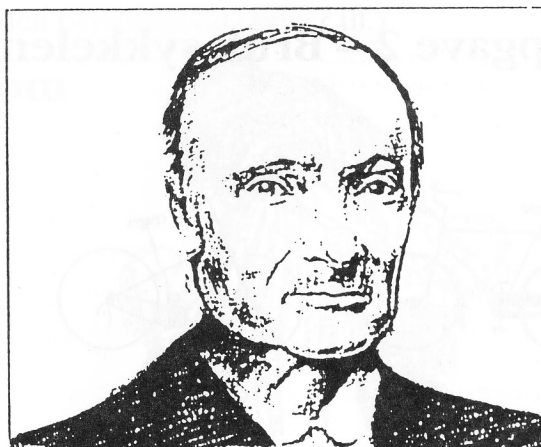
Tekst 6

Først dikter vi to hjul så ei ramme så et sete så forgaffel så bremses så gir så nav så dynamo så turbo så sylinder så stempel så plugg så ventiler	Deretter dikter jeg ei smart jente Så dikter jeg en barsk kar Sammen suser vi bortover asfalten på den skinnende nydiktete motorsykkelen du og jeg
--	--

Johanne
(elevdikt)

- 1 a Hvem har skrevet tekst 1?
b Nevn noen andre titler av denne forfatteren.
c Skriv ned noen typiske sjangerkjennetegn ved tekst 1.
- 2 Første vers av fedrelandssangen inneholder ord fra mange ordklasser. Finn ord fra så mange ordklasser som mulig fra dette verset. Sett opp ei oversiktlig liste.
- 3 I tekst 2, som er skrevet av Johan Herman Wessel, er to ord inne i setninger skrevet med store forbokstaver. Forklar hvorfor.
- 4 a Hvilken sjanger er tekst 3?
b Nevn noen typiske sjangerkjennetegn ved tekst 3.
- 5 Skriv tekst 1 om til dagens bokmål.
- 6 I år feires Ivar Aasen-jubileet. Forklar hvorfor.
- 7 Skriv med dine egne ord, på bokmål, hva som er innholdet i tekst 4.
- 8 a Hva er den eldste teksten på tekstsiden?
b Skriv hvordan du fant svaret.
- 9 Hvem har skrevet tekst 4?
- 10 I tekst 5 fins det mange språklige virkemidler. Nevn så mange som mulig.
- 11 Hvilket språklig virkemiddel er det mest typiske i tekst 6?
- 12 I samband med Ivar Aasen-jubileet vil det i år bli mange språkdebatter blant annet i mediene. Hva er din mening om at vi har to sidestilte skriftspråk i Norge? Skriv et «min mening»-innlegg om dette.
- 13 Skriv av teksten nedenfor. Sett inn alle tegn som mangler, skriv store bokstaver der det skal være og lag avsnitt. Ta i bruk den vakreste håndskrifta som du kan prestere.

ola kom fra doktor olsen og mora vil-
le vite hva som feilte gutten hun
spurte hva sa doktoren hundre kro-
ner svarte ola jeg mener hva hadde
du sa mora sytti kroner sa ola jeg vil
vite hva som manglet deg sa mora
irritert tretti kroner sa ola

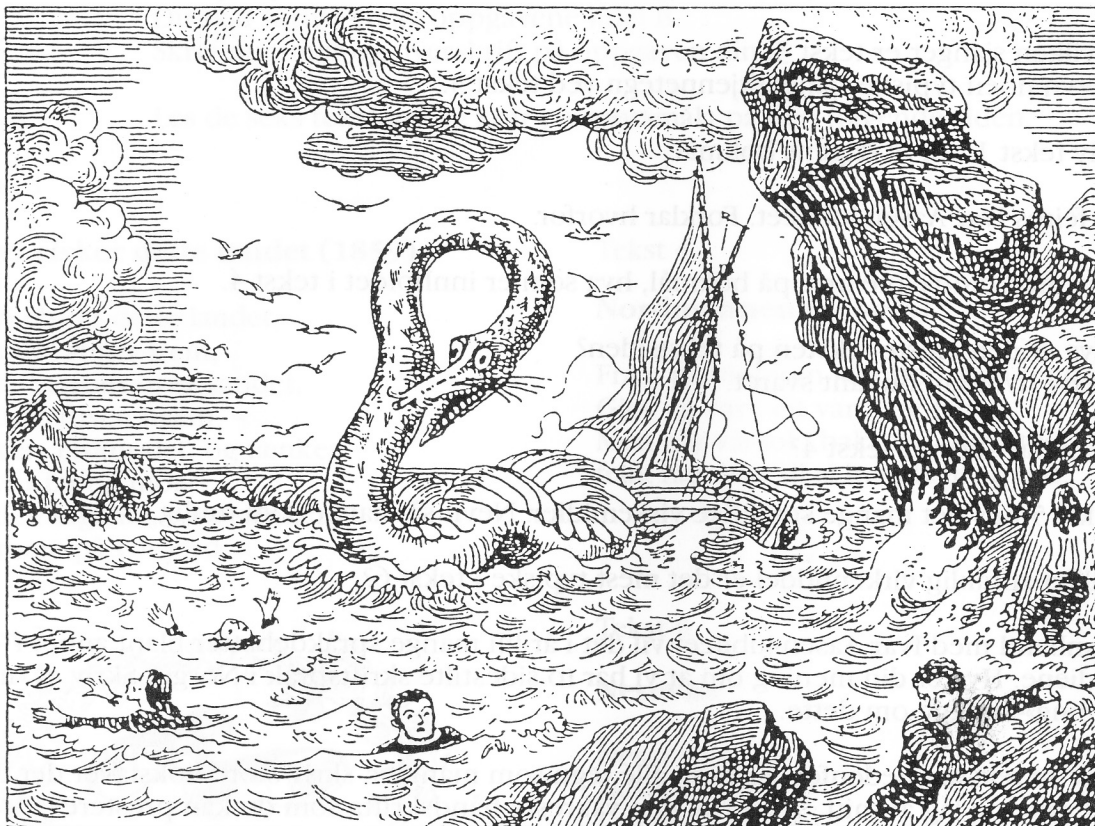
Ivar Aasen
(1813-1896)

Del B

Du skal svare på EN av disse oppgavene.

Sett tydelig nummer og overskrift over oppgaven du skriver.

Oppgave 1 – Sjøormen fins likevel

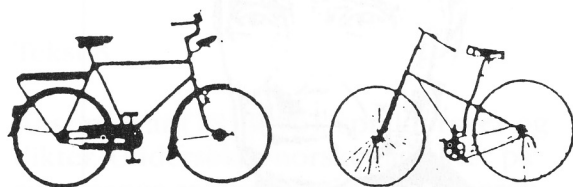

Se på tegninga ovenfor. Hva kan ha hendt før situasjonen som tegninga viser? Hva skjer akkurat nå? Hva vil foregå videre? Bruk fantasien og skriv ei fortelling om dette.

OVERSKRIFT: Sjøormen fins likevel.

Oppgave 2 – Bruk sykkelen mer!

Sykkeldiktet

To store hjul
eit blankt styre
og to pedalar.
Ein stor kropp
med to lange armer
og to kraftige føter på
Hei, kor fort det går!

- Tenk at eg kan
kome så fort fram
utan sertifikat
og utan bensin.
Hurra for sykkelen!

P. Dal Glad

Det er satt i gang en aksjon for å få folk til å bruke sykkelen mer. Skriv et **avisinnlegg** der du understreker de mange fordelene som flittigere bruk av sykkelen vil føre med seg.

OVERSKRIFT: Bruk sykkelen mer!

Oppgave 3 – Intervjumøte med en person fra leseboka

Tenk deg at du får et intervjumøte med en person som du har lest om i ei av bøkene som du har brukt i norsktimene. Du møter personen i hennes/hans heimemiljø. Beskriv personen og miljøet, og lag et **intervju** for skoleavisa med vedkommende.

OVERSKRIFT: Møte med.....(personens navn) fra leseboka

Oppgave 4 – Skal ungdommer betale for seg heime?

I et leserbrev i «Ordet fritt»-spalten i Dagsposten spør et foreldrepår:

Skal alt tenåringer tjener på lørdagsarbeid og sommerjobber, gå til deres eget forbruk? Det kan ofte dreie seg om store beløp. Eller er det rimelig å vente at de yter et tilskott til husholdningen eller til for eksempel telefonutgiftene? I alle tilfeller burde de vel kunne kjøpe sine egne klær? Vi er bekymret over de unges pengeforbruk. Vi har inntrykk av at mange kaster bort pengene til fornøyer og fjas i stedet for å bruke dem til noe fornuftig.

Tenåringsforeldre

Hva mener du taler for – og hva taler imot at ungdommer som tjener penger skal betale for seg heime? Skriv et **leserbrev** og si hva du mener om de spørsmåla som blir stilt i leserbrevet fra tenåringsforeldrene i «Ordet fritt»-spalten.

OVERSKRIFT: Skal ungdommer betale for seg heime?

Oppgave 5 – Positive og negative følger av idrett

Hvilke gleder og positive erfaringer kan idretten gi ungdommen? Kan idrettsaktiviteter få negative følger for den enkelte utøver og for samfunnet? Hva mener **du** om dette? Skriv dine synspunkter i en **artikkel** – eller presenter meningene dine i et **hørespill** for nærradioen.

OVERSKRIFT: Idrett – på godt og vondt

Oppgave 6 – Brev til en du savner

Skriv et **brev** til en person som du har hatt gode opplevelser sammen med og som du savner. Du kan gjerne flette et dikt inn i brevet.

OVERSKRIFT: *Kjære...* (Fyll inn navnet på den personen du skriver til.)

Oppgave 7 – Nød og fattigdom

Den tyske bildekunstneren Käthe Kollwitz (1867–1945) har laget denne tegninga. Hun skildret ofte nød og fattigdom i bildene sine. Skriv ei fortelling i tilknytning til dette bildet. Du kan gjerne skrive et dikt som du fletter inn i teksten. Lag selv ei overskrift som passer.

Oppgave 8 – Arbeidsledighet

Arbeidsledighet er det største samfunnsproblemet i Norge i dag. Hvilke tanker gir ordet **arbeidsledighet** deg? Skriv om det. Velg selv sjanger og overskrift.

Sang om personer

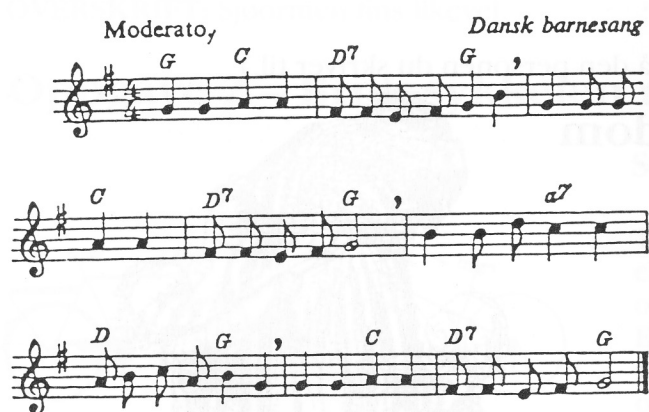
Melodi: Se min kjole..

Hør på Wenche,
kvitrer som ei lerce.
Hun sprer glede
med et godt humør.
Trimmer med «Lassie»,
strigler store hester.
Trivs på fjellet,
særlig når det snør.

Petter tegner,
skribler, søler, maler.
Tusj på nese,
fingre, hake, tær.
Han sitter bakerst,
prater høyt og mye.
Trivs i køye
under store trær.

Ole Kristian,
lys og lett i toppen.
Lang og spretten,
knasker støtt på søtt.
Spiller på tuba'n
slik at huset rister.
Ler av alt som andre
syns er sprøtt.

Flere enkle sanger med oppgaver til fins på norskasset-
tene 1, 2 og 9. Se oversikten over norskassetene på
omslagssiden fremst i dette heftet.

Syng sangen, svar på oppgavene
(Velg oppgaver i samråd med læreren)

A Skriv om personene. Velg sjanger selv

Bruk de opplysningene du får i sangen.
Skriv mer om en av personene.
Velg selv en sjanger som passer.

B Dialog

To av personene i sangen møtes.
Skriv dialogen mellom de to.

C Etterlysing

En av personene er forsvunnet. Skriv ei
etterlysing. Her må du selv dikte til flere
opplysninger enn dem som fins i sangen.

D Avisnotis

Det har hendt noe med en eller flere av
personene i sangen. Avis skrev om det.
Hvordan lyder avisnotisen?

E Sang

Lag flere vers på personsangen.
Du kan skrive om klassekameratene
dine eller dikte fritt.

F Tegn

Lag tegninger av personene i sangen
slik du ser dem for deg.

G Novelle

Skriv ei novelle der en eller flere av
personene i sangen medvirker.

H Brev

Wenche skriver et brev til Petter.
Hvordan lyder dette brevet?
Petter skriver svarbrev til Wenche.
Hvordan lyder brevet til Wenche?

I Fri oppgave

Bruk opplysninger fra sangen. Dikt til
flere punkter. Velg oppgaveform og
sjanger selv.

Skriv «relativ»-dikt

Min myke trofaste
sengekamerat,
som jeg alltid trygt
kan hvile hodet mot,
elsker jeg høyt.
Jeg kan ikke leve uten deg,
hodeputen min!

F-f- M

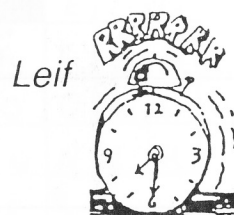
Du min runde
og spretne venn,
som jeg kan spenne
og sparke av hjertens lyst,
har gitt meg
mange gledesstunder.
Fotballen er
min gode venn!

Aa. S.

Den fæle vekkerklokka,
som alltid kommanderer meg
med skranglelyden sin,
hater jeg hver morgen.

Men – når jeg tenker
meg riktig godt om
er det jo jeg som har
kommandert vekkerklokka
til å kommandere meg.

Derfor er likevel jeg sjef
over den som kommanderer meg!
Dette er det godt å tenke på
for en trøtt person!

Skriv «relativ»-dikt

Et «relativ»-dikt (eller et «som-dikt») må selvsagt inneholde minst en relativsetning.
Et «relativ»-dikt kan bygges opp av fire deler:

- 1 Først presenteres «hovedpersonen», som kan være en levende person, et dyr, en ting eller lignende. I denne delen av diktet må det fins et substantiv og gjerne også ett eller flere adjektiv.
- 2 Utfyllende opplysninger om «hovedpersonen» gis i ei relativ leddsetning som alltid innledes med ordet *som*.
- 3 Dikterens følelser for «hovedpersonen» utdypes i tredje del av diktet.
- 4 I diktets fjerde del kan dikteren filosofere over diktets tema. Som avslutning passer det bra med et følelsesutbrudd, gjerne med utropstegn etter.

GA PÅ JAKT I «RAMMEDIKTENE»

Studér diktene i rammen øverst på arket. Oppfyller hvert dikt de kravene vi skal sette til «relativ»-dikt? Diskutér dette i klassen. Skriv «relativ»-dikt selv!

Litterær rebus, diktere fra 1800- og 1900-tallet

Nedenfor er det gitt noen stikkord til kjente norske diktere på 1800- og 1900-tallet. Bruk oppslagsbøker og finn ut hvilke diktere dette

er. Fyll også ut med opplysninger i de andre rubrikkene.

Hvilken dikter?	Fødselsår	Dødsår	Titler på flere kjente verk eller tekster	Andre opplysninger om dikteren og diktningen.
1		1952	«Pan»	Fikk Nobelprisen i litteratur 1920
2	1857		«Berre ein hund»	
3			«Haugtussa»	Vokste opp på Jæren
4			«Kristin Lavransdatter»	Fikk Nobelprisen i litteratur
5	1886		«Hjembygdens sanger»	Skrev en lang rekke diktbøker
6	1846	1905		Hun bodde mye av livet i København
7			«Til ungdommen»	Ble skutt ned i et fly over Tyskland 1943
8		1967		Skrev mye fra gruve-miljøet på Røros
9			«Fuglane»	Bodde i Vinje i Telemark
10	1890	1960	«Veien til verdens ende»	
11			«Juvikfolke»	Var lærer ved sida av diktergjerningen
12	1889	1968	Noen dikt: «Lille Adam» «Hustavle» «Vi overlever alt».	
13	1902		«Lillelord»	

Kryssordløsninger 4 – 1995

Nynorsk

Kva heiter hovudpersonane?

Nedanfor står tekstutdrag frå seks kjente songar. Skriv namnet på hovudpersonen i kvar av desse songane.
(To av namna er jentenamn.)

1. «Vi bur oppå ein plass der som ingen skulle tru at nokon kunne bu»

Anne Knutsdatter

2. «No vil eg bort og gifta meg og rydja meg ein gård.»

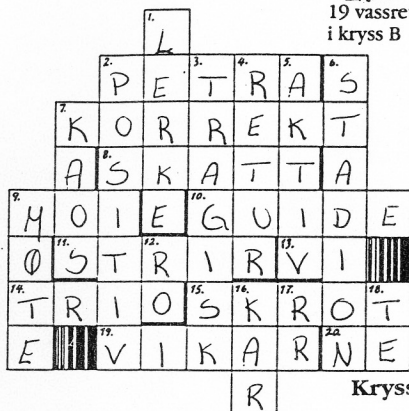
Håvard Hedde

3. «Han bytta bort kua fekk fela igjen.»

Per Spilemann

4. «Har du sett min villa, min Villa Villekulle..»

Pippi Langstrømpe

19 vassrett i kryss B

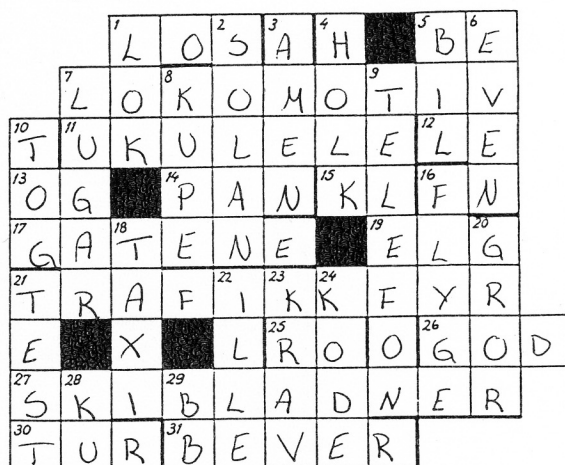
Kryss B

5. «Å kjære mi Kari gjer pølsa di feit.»

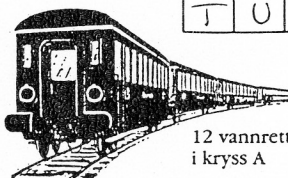
Ola Glomstulen

6. «Bjørnen med sin lodne fell –»

Blåmann

Norskryss

12 vannrett i kryss A

Bokmål

Også oppgavene nedenfor må være rett utfyllt om du skal være med i trekningen om bokpremier.

Hvilke forfattere har skrevet om disse personene.

1. Pelle og Proffen?

Ingvar Ambjørnsen

2. Politimester Bastian?

Torbjørn Egner

3. Peer Gynt?

Henrik Ibsen

4. Emil i Lønneberget?

Astrid Lindgren

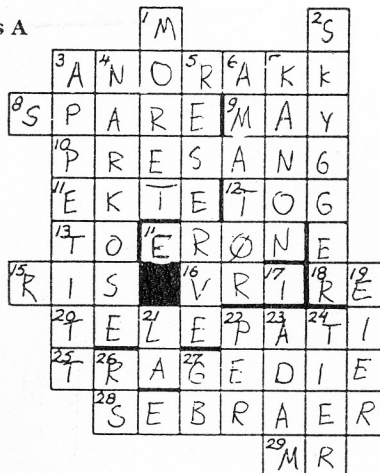
5. Synnøve Solbakken?

Bjørnstjerne Bjørnson

6. Teskjejerringa?

Alt Prøyxen

Kryss A

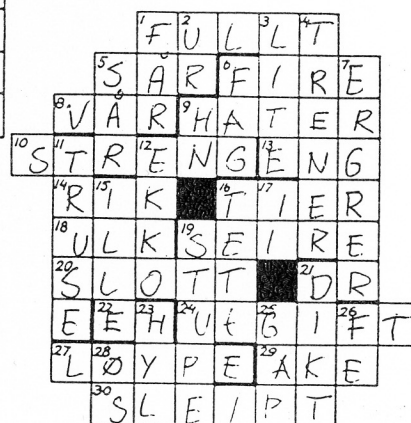
7. Isak Sellanrå?

KNUT HAMSLUN.

8. Kristin Lavransdatter?

Sigrid Undset

Kryss B

NORSKnytt

22. årgang - nr. 1 -96 (68)

INNHold

- 1 Aktive, kunnskapstørste elever fra 01.07. 1977?
- 2 Kryssordvinnere 4 - 1995
- 3 Dreper datamaskinene en god håndskrift?
- 4 Hvilke vitser ler **du** av? Et prosjekt om humor
Vitsetoppen
Vi undersøker, samtaler og skriver
- 8 Gjør språket ditt mer variert, bruk synonymordbøker
Sett synonymene i de rette rubrikkene
- 10 Ikke start med begynnelsen bestandig
- 12 Bli kjent med Mikkjel Fønhus og fortellingen om slag-
bjørnen Rugg
- 16 Slik kan du arbeide med vanskelige ord
- 17 Øvingsark med synonymer og antonymer
- 18 Finn ordfeil på plakater
- 19 Ordjakt
- 20 Figurdikt - ordlek med bokstaver og bilder
- 22 Norskkryst 1 - 1996, nynorsk
- 24 Norskkryst 1 - 1996, bokmål
- 26 Tentamen i norsk, bokmål
- 30 Syng og skriv, sang om personer
- 31 Skriv relativdikt
- 32 Litterær rebus, diktere på 1800- og 1900-tallet
- 33 Kryssordløsninger 4 - 1995